ISSN 2309-9763

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Педагогічна освіта:
теорія і практика

Збірник наукових праць

Випуск 21 (2-2016)

Частина 1

м. Кам'янець-Подільський
2016

УДК 371(082)

ISSN 2309-9763
ICV 2014: 20.51

Рецензенти:

Коссаковський Едвард, доктор, професор, Краківська академія мистецтв ім. Яна Матейка, м.Краків, Польща; ***Рокачук В.В.***, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, Інститут культурної спадщини АН Молдови, м. Кишинів, Молдова; ***Тарасенко Г.С.***, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця, Україна; ***Чепіль М.М.***, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький педагогічний університет імені І. Франка, м. Дрогобич, Україна.

Рекомендовано до друку рішеннями вчених рад Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 10 від 20.11.2016 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 14 від 03.11.2016 р.).

Міжнародна редакційна колегія:

О.М. Топузов, директор Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор; ***Л.Д. Березівська***, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, доктор педагогічних наук, професор; ***М.В. Головко***, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент; ***М.С. Вашуленко***, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор; ***Н.П. Дічек***, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України; ***Т.М. Засєкіна***, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України; ***Уршуля Груца-Мьонсік***, доктор гуманітарних наук, Жешівський університет, м. Жешів, Польща; ***Л.М. Калініна***, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України; ***В.М. Лабунець***, доктор педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (головний редактор); ***І.О. Кучинська***, доктор педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (заступник головного редактора); ***Н.В. Гудима***, кандидат філологічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (відповідальний секретар); ***Н.В. Мєлєкєсцева***, кандидат філологічних наук, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (мовний редактор); ***Януш Мьонсо***, доктор габілітований, професор надзвичайний, Жешівський університет, м. Жешів, Польща; ***М.А. Печенюк***, кандидат педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; ***Л.М. Воєвідко***, кандидат педагогічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; ***Н.В. Бахмат***, кандидат педагогічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Міжнародна наукова рада:

О.Д. Баженова, доктор мистецтвознавства, професор, Білоруський державний університет, м. Мінськ, Білорусь; ***Земба Беата Анна***, доктор гуманітарних наук, Інститут педагогіки Жешівського університету, м. Жешів, Польща; ***Марек Палюх***, професор надзвичайний, доктор габілітований гуманітарних наук, завідувач кафедри соціальної педагогіки, Інститут педагогіки Жешівського університету, м. Жешів, Польща; ***І.М. Конет***, доктор фізико-математичних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; ***О.І. Локшина***, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України; ***О.О. Онаць***, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії управління освітніми закладами Інституту педагогіки НАПН України; ***О.М. Онаць***, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України; ***Пйотр Яргуш***, професор, Директор Інституту малярства і художнього виховання, Педагогічний університет імені Комісії національної освіти, м. Краків, Польща; ***О.І. Пометун***, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України. ***Н.О. Урсу***, доктор мистецтвознавства, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. – Вип.21 (2-2016). – Ч.1. – Кам'янець-Подільський, 2016. – 272 с.

У збірнику наукових праць висвітлюються найбільш актуальні проблеми сучасної педагогіки та методик у галузі вищої освіти, старшої, основної, початкової школи та дошкілля. Представлено широкий спектр наукових розробок українських і закордонних дослідників.

Збірник наукових праць адресовано науковцям, педагогам, докторантам і аспірантам, студентам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку педагогічної науки.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 15071-3643Р" Збірник наукових праць "Педагогічна освіта: теорія і практика" 24.04.2009 р.

Збірник внесено до Переліку наукових фахових видань України з педагогічних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 р. №1328).

За достовірність фактів, назв, дат, посилань та літературних джерел тощо відповідальність несуть автори.

Редколегія та видавництво не завжди поділяють їхні погляди.

© Автори статей, 2016

ел. адреса: pedosv@kpnu.ua

Кучинська Ірина
ПЕРСПЕКТИВНІ ОРІЄНТИРИ ЗМІСТУ
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ.....109
Лещук Галина
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....115
Максимова Олена
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИХОВАННЯ
ТОЛЕРАНТНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....120
Мельник Наталія
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ДОШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ.....125
Моцик Ростислав, Моцик Людмила
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ.....134
Музиченко Світлана
СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСТІЙНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....139
Олексюк Наталя
ЗМІСТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСОБИ В ПРОЦЕСІ ЇЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....145
Онопрієнко Оксана
ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ
КОНТРОЛЮ Й ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ.....150
Петришин Людмила
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК НЕОБХІДНИЙ СКЛАДНИК ПРОЦЕСУ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО КРЕАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....157
Поліщук Віктор
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ
НАУКОВО-ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ.....163
Поліщук Віктор, Поліщук Світлана
ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
Й ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....168
Рибалко Ліна
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ
ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАГАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ ЗДОРОВ'Я 173
Самойленко Олександр
КЛАСИФІКАЦІЇ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....179
Слозанська Ганна
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ
КОНТЕКСТНОГО ПІДХОДУ.....183
Сорока Ольга
ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....188
Черній Галина
МАСОВІ ВІДКРИТІ ОНЛАЙН КУРСИ
ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ІЗ ТУРИЗМУ.....194
Шандрук Світлана
СИСТЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ.....199
Шевченко Світлана
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ШКОЛАХ НАЦІОНАЛЬНИХ
МЕНШИН В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (1991-1997 РР. XX СТ.).....205

with regard to fear of the other world. Kievan Rus considered the education on the formation of the humanistic worldview of the personality. The Renaissance stressed on the importance of tolerance, ethical and moral dimension. John Locke believed that tolerance is connected with the limit of violence, according to it «the golden mean» can be achieved. F. Voltaire believed that tolerance is the consequence of humanity, an essential condition for achieving peace in the world. Active promotion of tolerance was made by G. Leibnitz, J. -J. Rousseau, G. Skovoroda and other leading thinkers, gradually expanding and complementing the meaning of this concept.

Key words: *tolerance, humanism, equal existence, humanistic outlook, ethical-moral dimension.*

УДК 378. 12:327(4)

Наталія Мельник
Nataliia Melnyk

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ANALYSIS OF PRESCHOOL TEACHERS TRAINING IN WESTERN EUROPE

У статті розкрито сутність та особливості методологічних підходів до професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи. Проаналізовано та обґрунтовано актуальність представлених підходів та охарактеризовано методи їх реалізації.

Ключові слова: *методологія дослідження, дошкільні педагоги, професійна підготовка, парадигма, комплексний підхід до аналізу наукового явища.*

Сучасні трансформаційні процеси, які мають місце у розвитку українського суспільства і проявляються у глобалізації та інформатизації різних сфер людської життєдіяльності, в інтенсифікації інтеграції та інтернаціоналізації України у світовий економіко-політичний, соціально-культурний та освітній виміри. У зв'язку з цим кардинально змінюється стратегія розвитку вищої освіти, коли першочерговим завданням є підготовка фахівців дошкільної освіти у відповідності з новими світовими стандартами та запитами, оволодіння не тільки вузькоспеціалізованими знаннями, але й їх рефлексія, адаптування до складних динамічних умов сучасної дійсності.

Актуальність модернізації та реформування системи освіти відповідно до сучасної стратегії професійної підготовки кадрів дошкільної освіти представлено у Законі України «Про освіту» (1991) та Законі України «Про вищу освіту» (2014). Вихідні концептуальні положення щодо змісту й організації освіти ґрунтуються на основних засадах Конституції України, Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Державній програмі «Вчитель» (2002), Концепції педагогічної освіти (1998), а також інших державних нормативних документах щодо освітньої сфери (Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст., Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Національній програмі «Діти України», Законі «Про охорону дитинства») і дошкільної, зокрема, (Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, Законі «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти).

Водночас у Доктрині зазначено, що актуальною залишається проблема доступності якісної освіти впродовж життя для всіх громадян, яка є національним пріоритетом і передумовою

© *Наталія Мельник, 2016*

національної безпеки країни, дотримання міжнародних норм національного законодавства щодо реалізації прав громадян на здобуття освіти [15, с. 7–10].

У контексті зазначеного актуальності набуває європейський досвід підготовки фахівців дошкільної галузі. Комплексність якісного вивчення проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи, пошук ефективного механізму здійснення компаративної характеристики окремих педагогічних явищ та розробка функціональної модернізованої моделі професійної підготовки працівників дошкільної галузі в Україні з урахуванням європейського досвіду насамперед актуалізують необхідність обґрунтування методологічних підходів дослідження проблеми професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи.

Зазначимо, що професійна підготовка педагогічних кадрів у країнах Європи стала предметом дослідження багатьох провідних вітчизняних компаративістів: Н. В. Абашкіної, І. І. Бабина, Я. Я. Болюбаша, О. В. Глузмана, Т. М. Десятова, Т. С. Кошманової, А. А. Сбруєвою; питанням реформування вищої освіти за кордоном присвячено дослідження О. Волкового, Б. Л. Вульфсона; важливими є і наукові праці вітчизняних компаративістів, присвячені методології, О. І. Локшиної, Л. П. Пуховської, А. А. Сбруєвої та ін. На окрему увагу заслуговують комплексні порівняльні дослідження педагогічної освіти в Європі: у дослідженні Т. Є. Кристопчук, у контексті вивчення тенденцій розвитку педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу, презентовано частковий аналіз професійної підготовки дошкільних педагогів у Німеччині, Франції, Великій Британії, проте не розкрито процесуальний аспект професійної підготовки дошкільних педагогів; Н. В. Негребецкая (тенденції розвитку педагогічної освіти у країнах Західної Європи), О. А. Нілова (гуманізація у педагогічній освіті країн Західної Європи), Л. П. Пуховська (професійна підготовка вчителів у Західній Європі) та ін.

Вивчення вітчизняних порівняльних досліджень засвідчило, що предметом аналізу науковців обирався широкий спектр теоретичних і практичних проблем професійної підготовки педагогів у зарубіжних країнах. Проте, цілісного дослідження, яке б узагальнило і систематизувало й досвід професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи у різних соціально-педагогічних умовах не здійснювалось. Зазначене окреслює мету нашої статті, що реалізовуватиметься через такі етапи (розв'язання таких завдань): виокремлення груп методологічних підходів, обраних для аналізу; аналіз та характеристику визначених підходів, визначення сутності застосування підходу для аналізу професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи.

Поняття «науковий підхід» диференціюємо як процес здійснення аналізу певного явища опираючись на сформовані та доведенні теорії, базується на принципах науки [3, с. 741, с. 969]. Методологічний концепт реалізовує взаємозв'язок і взаємодію різних наукових підходів до вирішення проблеми формування професійної компетентності дошкільних педагогів, положення про єдність теорії і практики у процесі професійного становлення педагога. Серед основоположних наукових підходів, на яких базується дослідження в комплексі взаємопов'язаних груп базових, парадигмальних та інструментальних підходів, є:

1. Базові підходи завдяки яким забезпечується якість виконання дослідницьких завдань з точки зору обґрунтування методології і методики компаративного педагогічного дослідження [22, с. 25] – діалектичний, системно-цілісний, системно-історичний, синегретичний.

2. Парадигмальна група підходів – культурологічний, аксіологічний, парадигмальний, компетентнісний та акмеологічний, в основу яких покладено концепції і теорії, що детермінують процеси розвитку, реформування, модернізації вищої освіти у суспільстві [22, с. 25].

3. Інструментальні підходи – компаративний (порівняльний), герменевтичний, параметричний, інтервальний, наративний та тезаурусний.

Методологічний підхід науковців до аналізу світового освітнього простору обґрунтовувала *матеріалістична діалектика* – теорія про загальний зв'язок явищ та їх діалектичний

розвиток за принципами єдності і боротьби суперечностей, переходу кількісних змін у якісні, заперечення заперечення [24, с. 10].

Діалектика (від грец. dialectikn – мистецтво сперечатись, міркувати) – метод філософії, що досліджує категорії розвитку, логічна теорія, яка за допомогою своїх категорій дає точне уявлення про рух, зміну, розкриває взаємозв'язок речей в об'єктивній дійсності [2, с. 27]. Діалектика у сучасному розумінні – філософська наука про універсальні закони руху та розвитку природи, суспільства та людського мислення [18, с. 96]. Категорії діалектики рухливі, характеризуються мінливістю, змінюваністю, взаємопереходом. Наприклад: кількість переходить у якість, якість переходить у кількість; коли можливість реалізується в об'єктивній реальності і стає дійсністю, то нова дійсність стає основою для інших відмінних від попередньої можливостей; причина переходить у наслідок, а наслідок, у свою чергу, може бути причиною для іншого явища, пов'язаного з ним тощо. [6, с. 388]. Тож, *діалектичний підхід* дозволяє також аналізувати, як змінювались аксіологічні засади професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи, вивчати особливості процесуального та теоретичного аспекту проблеми у вітчизняній педагогічній науці в його зв'язках з іншими явищами – освітня політика, концептуальні підходи та модернізацією професійної педагогічної підготовки тощо. В процесі дослідження *системно-цілісний підхід* виступає методологічним знаряддям вивчення особливостей інтеграції та взаємодії об'єктів, залежностей та взаємодій між ними [12] і дозволяє виявити і розкрити закономірності та зв'язки між окремими складовими професійної підготовки дошкільного педагога, як елементами процесу, що функціонує у заданих історико-політичних, економічних, соціокультурних умовах, соціально-педагогічних умовах. Застосування системного підходу орієнтує на виявлення типів зв'язку між елементами структури такого багатокомпонентного та багатоаспектного об'єкта, як освітній процес у вищому навчальному закладі та інших закладах, в яких здійснюється професійна підготовка, а також процесу, що функціонує за внутрішніми, притаманними йому законами, має свої принципи та закономірності.

Термін «система», що є етимоголічною основою визначення системного підходу – слово грец. походження – systemus – ціле, складене з частин сполучення, що є загальнонауковим та визначається як множина взаємопов'язаних елементів, що утворюють певну цілісність, властивості якої є інтегрованими [14, с. 23]. Системний підхід – напрям у методології, в основі якого лежить розгляд об'єктів як систем; підхід орієнтує дослідника на розкриття цілісності об'єкта, на виявлення різноманітних типів зв'язків у ньому і зведення їх в єдину теоретичну картину [19, с. 303]. У процесі вивчення педагогічної системи дослідник повинен виявити компоненти і системоутворювальні зв'язки педагогічного процесу, визначити основні чинники, які впливають на функціонування цієї системи, визначити роль і місце цієї системи в системі інших явищ, вивчити процеси управління, які забезпечують досягнення поставлених цілей, і в результаті – створити систему з покращеним функціонуванням, впровадити отримані результати в практику [19., с. 303]. Системний підхід реалізується в дослідженні також і через системний аналіз – сукупність методичних засобів, які використовуються для підготовки і обгрунтування рішень складних проблем економічного, наукового, соціального, політичного, технічного та військового характеру. Основна процедурі системного аналізу – побудова узагальненої моделі, яка відображає взаємозв'язки реальної ситуації; технічна основа аналізу – обчислювальна техніка та інформаційні системи [19, с. 303]. З огляду на зазначене, системний підхід у контексті нашого дослідження уможливлює не лише визначення основних компонентів системи професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи та встановлення взаємозв'язків між ними, але й забезпечуватиме аналіз феномену професійної підготовки як цілісної системи, структури, елементів як на рівні системи, так і на рівні кожної підсистеми з урахуванням особливостей функціонування у різних у різних політико-економічних, соціокультурних умовах, матеріально-технічних умовах, притаманних для кожної з обраних для порівняльного аналізу країн Західної Європи: Німеччини, Франції, Великобританії.

Синергетичний підхід (В. В. Ільїн, О. В. Вознюк, В. Г. Кремень, С. О. Сисоєва, О. В. Чалий) у дослідженні забезпечив розгляд процесу формування професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах Західної Європи як відкритого, комплексного процесу, який підлягає постійній зміні, зміна відбувається у напрямі від стану неупорядкованості до упорядкованого цілісного вигляду [7, с. 308]. Підхід дозволяє краще враховувати вплив соціального середовища на розвиток наукового пізнання сучасних концепцій вищої освіти (неперервності, ступневості, стандартизації) у площині їх практичної реалізації у вищій школі [22, с. 25]. Синергетичний підхід, за твердженням провідного українського академіка В. Г. Кременя, має гуманістичний зміст: «Синергетика як методологічна парадигма безпосередньо стосується філософії людиноцентризму, яка є виміром сучасної людини. Це означає, що в умовах сучасного інформаційного світу» [8, с. 279]. С. О. Сисоєва підкреслює необхідність погляду на сучасну сферу освіти як синергетичну систему. Як зазначає дослідниця, такий підхід змінює наше уявлення про випадковість та необхідність в освітніх системах, незворотність освітніх процесів, дозволяє по іншому зрозуміти характер та сутність ентропійних процесів в освітніх системах [22, с. 25]. Одним із ключових понять синергетичного підходу є поняття «аттрактор цілі», за допомогою якого визначається кінцевий стан системи, яка розвивається, кінцева ціль її розвитку, у зв'язку з чим структура системи визначається не тільки минулим але й майбутнім [7, с. 308]. Відтак, синергетичний підхід у започаткованому дослідженні застосовується в контексті аналізу розвитку системи професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи та перспективи подальших змін у підходах, змісті, формах, методах та засобах професійної підготовки означеної категорії педагогічних кадрів.

Культурологічний підхід (Є. І. Бражник, І. Ю. Вільчинська, М. П. Лещенко, Г. В. Онкович, О. Я. Савченко, В. О. Сластьонін, І. С. Якиманська) забезпечує аналіз професійної підготовки в окреслений хронологічними межами дослідження період як явище культури, результат накопиченого країною суспільного досвіду реформаційних, модернізаційних змін у соціальному інституті, яким є освіта загалом [22, с. 26]. Так, В. А. Сластьонін визначає важливість культурологічного підходу у процесі здійснення досліджень з огляду на те, що для науковця гуманітарна культура – «...упорядкована сукупність загальнолюдських ідей, ціннісні орієнтації та якості особистості, універсальні способи пізнання та гуманістичні технології професійної діяльності» [21, с. 120]. Поняття культура (від лат. culture – творення, виховання, розвиток, шанування) тлумачиться у двох значеннях: знання про культуру та теорія культури [2, с. 27]; історично обумовлений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, що виражається у типах формах організації життя та діяльності людей в їх взаємозв'язку, а також створюваними ними матеріальних і духовних цінностей [7, с. 149–150]; як рівень оволодіння якоюсь галуззю знань [18, с. 182]. Подані визначення терміна дозволяють визначити головні підстави застосування культурологічного підходу в педагогічному дослідженні, оскільки дає змогу розглядати культуру як джерело цілісного процесу професійної освіти, як метод її дослідження й проектування. Як методологічна основа педагогіки культурологічний підхід припускає погляд на педагогічні явище й процеси як феномен культури [2, с. 27].

Аксіологічний підхід (І. Д. Бех, Н. Естейн (N. Epstein), Р. Ф. Інґлехарт (R. F. Inglehart), М. С. Каган (M. S. Kagan), А. Мерабайн (A. Mehrabian В. О. Огнев'юк, Л. П. Пуховська, І. О. Соколова, Л. Л. Хоружа), який характеризує цінності як основу регуляції людської поведінки, навчальної і професійної діяльності, прийняття рішень у ситуаціях вибору. Поняття «аксіологія» виникло у результаті двох слів – від грец. ахсіо – вартісність, цінність, та logos – наука, вчення, слово – наука, вчення про цінності; загальна аксіологія вивчає цінності, їхні ієрархії та системи, а спеціальна, як сфера інтересу різних наук – розглядає властиві цим наукам цінності: моральні, естетичні, економічні, пізнавальні тощо [18, с. 21]; це філософське вчення про матеріальні, культурні, духовні, моральні, психологічні цінності особистості, колективу, суспільства, їх взаємодія зі світом реальності, зміні ціннісно-нормативної системи в процесі історичного розвитку; в сучасній педагогіці виступає як методологічна основа, яка

деретмінує систему педагогічних поглядів, в основі якої лежить розуміння утвердження цінності людського життя, виховання й навчання, педагогічної діяльності та освіти [7, с. 12]. Уперше дефініцію було використано у праці французького вченого-філософа П. Лапі (P. Lape) для виділення галузі філософії, яка досліджує ціннісну проблематику [14, с. 127].

О. І. Соколова під аксіологічним підходом розуміє визначення й адекватне сприйняття цінностей держави у сфері вищої освіти, оскільки вони відображають колективну значущість цього культурного феномена для розбудови її майбутнього [22, с. 26]. У працях А. Мерабайна та Н. Епстейна акмеологічний підхід пов'язують з тенденцією формування у особистості здатності емоційно та емпатично реагувати на психологічні стани іншої особи [26]. За поясненням В. В. Сластьоніна, аксіологічний підхід виконує функцію своєрідного «мосту» між теорією і практикою. З одного боку він уможливлює вивчення різних явищ і подій з точки зору закладених в них можливостей щодо задоволення актуальних потреб людини, а з іншого – розв'язати завдання подальшої гуманізації суспільства [14].

Відтак, застосований аксіологічний підхід дає змогу аналізувати процес формування професійної компетентності дошкільних педагогів через детермінацію ціннісного ставлення учасників освітнього процесу до змісту і результатів власної діяльності, професійних ролей і позицій; забезпечує аналіз зміщення акцентів із зовнішніх аспектів управління процесом формування професійної компетентності на внутрішні фактори активізації ціннісно-смислової сфери, самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців.

Вивчення такого аспекту професійної педагогічної підготовки як професійне становлення дошкільних педагогів у країнах Західної Європи зумовило і виокремлення *парадигмального підходу* (М. Богуславський, Є. Бондаревська, Н. Гупан, Г. Корнетов, Т. С. Кун (T. S. Kuhn), К. Поппер (C. Popper), О. В. Сухомлинська, П. Фейрабент (P. Fairrabent), Є. М. Хриков та ін.). Поняття «парадигма» (від грец. παράδειγμα) введено в теорію наукових досліджень американським істориком Т. С. Куном (Thomas Samuel Kuhn). Під цим терміном учений розумів явище, що об'єднує членів наукового співтовариства і, навпаки, наукове співтовариство складається з людей, які визнають певну парадигму [23, с. 11]. Вводячи цей термін, дослідник мав на увазі те, що деякі загальноприйняті приклади фактичної практики наукових досліджень – приклади, які включають закон, теорію, їхнє практичне застосування і необхідне обладнання, – все в сукупності дають нам моделі, з яких виникають конкретні традиції наукового дослідження [23, с. 28]. Відтак, парадигмальний підхід у дослідженні забезпечує опис та моделювання процесу професійної підготовки дошкільних педагогів в контексті домінуючих у визначений часовий проміжок методичних парадигм. Водночас справедливим буде і твердження про те, що пріоритетність тієї чи іншої парадигми до тих пір, поки не з'являться нові факти, що розвивають її методологічні доктрини [2, с. 28]. Парадигмальний підхід до аналізу різних моделей професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи дозволяє проектувати різні за характером і цілями системи професійної педагогічної освіти, діагностувати проблеми їх функціонування, прогнозувати результати професійної освіти.

Застосований у дослідженні *компаративний (порівняльний) підхід* (Р. Ф. Арноув (R. F. Arnove), Є. І. Бражник, М. Брей (M. Bray), В. Л. Вульфсон, О. В. Глузман, О. Н. Джуринський, О. А. Заболотна, М. А. Екстейн (M. A. Eckstein), О. І. Локшина, М. П. Лещенко, З. О. Малькова, Дж. В. Паркин (G. W. Parkyn), М. А. Пригодій, Л. П. Пуховська, І. О. Сташевська, О. В. Сухомлинська, Р. М. Томас (R. M. Thomas), С. Б. Цюра, Е. Г. Юдін) забезпечує здійснення комплексного аналізу формування професійної компетентності дошкільних педагогів у країнах Західної Європи загалом та у кожній країні зокрема; дозволив з'ясувати спільні та відмінні особливості реалізації означеного процесу, їх зіставлення та порівняння з вітчизняним досвідом формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів з метою виокремлення перспективних ідей та практичного досвіду західноєвропейських країн у систему педагогічної освіти України. Компаративний підхід слугував також для визначення та обґрунтування критеріїв порівняння процесу формування

професійної компетентності дошкільних педагогів у Німеччині, Франції та Великобританії. Порівняльні педагогічні дослідження – це дослідження, що ґрунтуються на методології досліджень в педагогічних науках, їхнє функціональне призначення – здійснення порівняння процесів, явищ та об'єктів різних країн та культур [25]. За визначенням О. І. Локшиної, компаративне педагогічне дослідження – порівняння систем або підсистем освіти різних країн з метою об'єктивної оцінки можливості використання позитивного досвіду іншої країни в практиці освіти рідної країни, на основі вияву спільного і відмінного, станів, процесів, причин, тенденцій і загальних закономірностей [11, с. 11].

Герменевтичний підхід, який є особливо актуальним для здійснення компаративних досліджень, дозволяє пояснити взаємозв'язок між логікою локальних освітніх реформ, глобальних економічних, політичних та соціальних змін і особливостей змін у професійному становленні особистості. Герменевтичний підхід забезпечує переосмислення філософських, соціальнопсихологічних теорій для аналізу, пояснення, організації, проектування і прогнозування шляхів удосконалення педагогічного процесу, пошуку ефективних педагогічних систем розвитку особистості тощо [5, с. 162]. Герменевтичний підхід реалізує принципи інтерпретації, тлумачення і розуміння текстів. У межах цього підходу діяльність педагога здійснюється на основі глибинного розуміння, проникнення у специфіку мислення, почуттів, переживань особистості. Вирішальну роль тут відіграє звернення не стільки до педагогічних фактів і явищ, скільки до того, що за ними стоїть: суб'єктивним смислам, неусвідомленим мотивам поведінки. У площині герменевтичного підходу (О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк, О. М. Олексюк, Л. Л. Хоружа, Н. В. Чепелєва) відбувається рефлексія історико-педагогічного знання про вищу освіту, представленого у вигляді наукових текстів (архівних джерел, періодичних видань, наукових монографій тощо різними мовами) [22]. Так, опрацювання джерельної бази, зокрема нормативно-правових документів, підписаних Міністрами європейських країн, відповідальних за сферу вищої освіти (1999–2015 рр.), дозволило виділити параметри освітньої політики західноєвропейських країн у сфері професійної підготовки дошкільних педагогів, які класифіковано за напрямами (**ціннісно-орієнтаційний,** інституційний, **системно-структурний,** технологічний, стратегічний).

Застосування *параметричного підходу*, є єдиною цілісною системою, характеристика компонентів якої базується на окремих параметрах [13]. Підхід забезпечує поелементний структурний та функціональний зіставний аналіз освітніх систем різних країн, здійснюваний на основі результатів параметричної оцінки. За визначенням дослідниці реалізація підходу здійснюється на основі методів параметричної оцінки та параметричного порівняння [13]. Технологічна процедура параметричної оцінки у дослідженні професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи передбачає вивчення реального стану систем професійної освіти різних країн на основі якісних та кількісних параметрів, а технологічна процедура параметричного порівняння – поелементний структурний та функціональний зіставний аналіз систем професійної підготовки означеної категорії педагогічних працівників у країнах, обраних для аналізу. Для процедури порівняння, відповідно до рекомендацій О. І. Сташевської [23] обрано найбільш суттєві параметри (елементи) концептуальні засади професійної підготовки освітня політика, цілі, завдання, зміст, методи й форми здійснення професійної підготовки, особливості управління освітніми системами та ін.

Інтервальний підхід, що проявляється у багатомірності, багаторівневості дійсності й означає, що певне явище значуще в контексті певної системи ідей і справедливе не взагалі, а лише у межах певного інтервалу абстракції. Інтервальний підхід являє собою результат осмислення на рівні методологічної рефлексії, деякі з яких стихійно пробивали собі дорогу тенденції в інтелектуальному кліматі. Ці тенденції розглядаються як цілісне явище і обумовлюють певний стиль мислення, який отримав назву інтервального. Підхід виражає перехід від одномірної реальності з позиції «абсолютного спостерігача» до бачення її в різних аспектах та інтелектуальних перспективах [10]. Особливості підходу полягають також в тому, щоб при

дослідженні явищ об'єкти і середовище розглядаються як сполучені категорії [17]. Означений підхід у дослідженні дозволяє здійснювати аналіз професійної підготовки дошкільних педагогів від «предметоцентричності» (бачення предмета як «одноякісного» утворення) до багатоаспектного компонентного аналізу («багатоякісного» і багатомірного утворення).

І. О. Соколова виокремлює також і *наративний підхід* як інструментальний засіб реалізації компаративного дослідження. Так, дослідниця визначає його як спосіб розуміння й відображення історичних феноменів [22, с. 27]. Спираючись на умовиди Л. Ц. Ваховського, О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк Н. А. Сейко, О. В. Сухомлинської, С. О. Терепищого та розмірковуючи про особливості реалізації наративного підходу у компаративних дослідженнях, І. О. Соколова виокремила основні характеристики: ретроспективність, тобто аналіз подій минулого через їх проекцію на сучасність і на майбутнє; перспективність як залежність історичної оцінки від власної авторської позиції дослідника; вибірковість, що означає добирання саме тієї інформації, яка сприяє множинності інтерпретацій соціально-педагогічних подій на фоні певного соціо-культурного контексту; комунікативність як вплив на соціально-педагогічне знання культурного дискурсу; суб'єктивної об'єктивації, що передбачає визначення взаємозалежності історичних інтерпертацій і соціальних умов, у межах яких вони є значущими, суттєвими для дослідника [22, с. 27]. Відтак цілком закономірним дослідниця робить висновок про аксіологічну спрямованість наративу, яка полягає у створенні власної (авторської) соціально-педагогічної історичної інтерпретації періодів розвитку вищої освіти.

Тезаурусний підхід, запропонований С. О. Сисоєвою та І. О. Соколовою, ґрунтується на припущенні, що вся сукупність використовуваних компаративистом понять (термінів) і зв'язків між ними, достатньо точно моделює структуру знання предмета дослідження [22, с. 27]. *Тезаурусний підхід* уможливлює здійснення міждисциплінарного перенесення фрагментів теоретичного знання, формулює і вирішує проблеми за аналогією з порівнюваними суміжними з педагогікою галузями знань. Відтак можна вибудовувати теоретичну модель предмета компаративного дослідження і описати її мовою певної галузі знань, використовуючи ізоморфні структури з інших тезаурусів, наприклад, психологічних, соціологічних, політичних [22, с. 27]. У започаткованому дослідженні означений підхід відіграє одне з найважливіших значень, оскільки завдяки йому стало можливим описати сутнісні відмінності у потрактуванні ключових понять дослідження та відстежити відмінності у потрактуванні понять європейськими дослідниками, зокрема таких як «дошкільний педагог», «компетентність», «компетенція», «підготовка» тощо.

Акмеологічний підхід, який спрямований на вдосконалення і корекцію професійної діяльності, забезпечує керування індивідуально-професійним розвитком майбутнього дошкільного педагога, орієнтує його на постійне самовдосконалення і здатність до самореалізації, саморегуляції і самоорганізації. Акмеологія (від грец. axme – пік, вершина, найвища степінь чого-небудь) – міждисциплінарна наука про найбільш повний індивідуальний розвиток дорослої людини, досягнення нею найбільш високої соціальної зрілості, як громадянина, спеціаліста, професіонала, яка виникла на перетині природничих, суспільних, гуманітарних дисциплін; пріоритетним завданням акмеології є з'ясування того, що повинно бути сформовано у людини на певному віковому етапі для того, щоб вона змогла успішно реалізувати свій потенціал [7, с. 12]. Відтак, акмеологічний підхід синтезує: системний підхід до професійної педагогічної діяльності; цілісний підхід до вивчення людини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності, індивідуальності, який задає орієнтацію на єдність вивчення й реального вдосконалення майбутнього педагога; синергетичний підхід, який передбачає відкритість освіти, інтеграцію всіх способів освоєння людиною світу, включення синергетичних уявлень у процес вищої педагогічної освіти; аксіологічний підхід, що орієнтує педагога на загальнолюдські, національні й професійні цінності, ціннісну спрямованість у педагогічній діяльності [4]. Акмеологічний підхід – базисне узагальнююче поняття акмеології, що акумулює сукупність принципів, методів, прийомів, засобів організації і побудови теоретичної та практичної діяльності, орієнтованих

на прогноз якісного результату в освіті дорослих, високий рівень продуктивності й професійної зрілості [16].

З огляду на зазначене, акмеологічний підхід, використаний у дослідженні, забезпечив аналіз професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах Західної Європи як органічної єдності здійснення даного процесу з сучасною концепцією європейської педагогічної освіти, основними пріоритетами якої є підготовка майбутніх фахівців до професійного навчання, вдосконалення та освіти впродовж життя (lifelong learning and education); ефективна і комфортна професійна адаптація за рахунок якісної педагогічної підготовки, а також особистісного становлення (самовиховання і саморозвиток) у процесі професійної діяльності.

Отже, як свідчить аналіз підходів до здійснення аналізу професійної підготовки дошкільних педагогів у країнах західної Європи, на сучасному етапі розвитку теорії компаративних досліджень існує широкий спектр методологічних підходів, які характеризуються доцільністю та адекватністю, визначаються високим ступенем узгодженості, що є суттєвим чинником, який впливає на результати дослідницької роботи, й дозволяють отримати максимально повну й об'єктивну інформацію про предмет дослідження. Окремого дослідження потребують методи реалізації означених підходів, що становить перспективу подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Асташова, Н. А. Концептуальные основы педагогической аксиологии / Н. А. Асташова // Педагогика : Научно-теоретический журнал. – 08, 2002. – № 8. – С. 8–13.
2. Божко Є. А. Методологічні підходи до аналізу проблеми розвитку аксіологічних засад управління освітніми установами у вітчизняній педагогічній теорії (остання чверть ХХ ст. – початок ХХІ ст.) [Текст] / Є. А. Божко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород : Говерла, 2014. – Вип. 31. – С. 26–29.
3. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел. – Київ, Ірпінь. – Перун, 2005. – 1728 с.
4. Вакуленко В. М. Акмеологічні проблеми розвитку творчого потенціалу фахівця / В. М. Вакуленко // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб наук пр / за заг. ред. М. Б. Євтуха, укл О. В Михайличенко. – К : КНЛУ, НМАУ, 2002. – Вип. 21. – С. 59–62.
5. Гарага В. Концептуальні основи педагогічної герменевтики / В. Гарага // Молодь і ринок. – 2014. – № 4 (111). – С. 159–162
6. Гегель Г. В. Кто мыслит абстрактно? / Г. В. Гегель // Работы разных лет. В 2–х томах. Т. 1 – М. : Мысль, 1970. – С. 387– 394.
7. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – Москва : ИКЦ «МарТ» ; Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ», 2005. – 448 с.
8. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму // В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 368 с.
9. Кристопчук Т. Є. Педагогічна освіта в країнах Європейського Союзу [Текст] : [монографія] / Т. Є. Кристопчук ; за ред. д–ра пед. наук, проф. чл. –кор. НАПН України С. О. Сисоєвої ; Рівнен. держ. гуманіт. ун–т. –Рівне : Волинські обереги, 2013. – 483 с.
10. Лазарев Ф. В. Многомерный человек. Введение в интервальную антропологию. / Ф. В. Лазарев, Литтл А. Брюс. – Симферополь : Сонат, 2001. – 261 с.
11. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХНІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – К. : Богданова А. М., 2009. – 404.
12. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – М. : Наука, 1984. – 444 с.

13. Луговская И. Р. Параметрический подход к анализу систем школьного образования разных стран: дис.... д-ра пед. наук: 13. 00. 01 / Луговская Ирина Робертовна. – Санкт-Петербург, 2004. – 393 с.
14. Наукові підходи до педагогічних досліджень : колективна монографія / За заг. ред. д-ра пед. наук, проф., чл. -кор. НАПН України В. І. Лозової. – Х. : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. – 348 с.
15. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К. : «Шкільний світ», 2001. – 24 с.
16. Огієнко О. Акмеологічний підхід у контексті освіти дорослих [Текст] / Олена Огієнко // Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна : [зб. наук. пр.] / Олена ; редкол. : Н. Г. Ничкало, О. М. Боровік, С. У. Гончаренко [та ін.]. – К. : Богданова А. М., 2013. – С. 160–166.
17. Полуянов В. П. Вивчення природи і соціокультурної реальності із застосуванням інтервальної методології [Електронний ресурс] / В. П. Полуянов. – Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. – 2012. – Вип. 38. – С. 216–224. – Режим доступу: http://nbuv. gov. ua/UJRN/VKhnpu_filos_2012_38_24
18. Професійна освіта: словник : навч. посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 2000. – 380 с.
19. Профессиональное образование: Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика. – М. : НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
20. Сисоєва С. О. Сфера освіти як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Польсько-український / українсько-польський щорічний «Освітологія». – К. : ВП «Едельвейс». –2012. – Вип. І. – С. 22 – 29.
21. Сластенин В. А. Общая педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Владос, 2003. – Ч. 1. – 256 с.
22. Соколова І. Наукові підходи до проведення компаративних досліджень в освіті / І. Соколова // Освітологія. – 2014. –Вип. 3. – С. 23–29.
23. Сташевська І. О. Проблеми використання методів наукового пізнання [Електронний ресурс] / І. О. Сташевська. – Режим доступу: http://www. nbuv. gov. ua/old_jrn/Soc_Gum/pspo/2012_36_1/stashevs6ka. pdf
24. Цюра С. Б. Особливості методології порівняльних педагогічних досліджень / С. Б. Цюра // Порівняльно-педагогічні студії. – № 2–3 (16–17). – 2013. – С. 7–13.
25. Jowell R. How Comparative is Comparative Research? / Jowell Roger // The American Behavioral Scientist. Vol. 42, 1998. – P. 168–177.
26. Mehrabian, A., & Epstein, N. A measure of emotional empathy. / A. Mehrabian, N. Epstein. // Journal of Personality – Vol. 40, Issue 4. December 1972. – P. 525–543.

Current transformation processes taking place in the development of Ukrainian society are indicated by globalization and informatization in various spheres of human activity, by intensification of the integration and internationalization of Ukraine into the world economic and political, socio-cultural and educational dimensions. In this regard, the strategy of higher education development is fundamentally changing: training of preschool teachers in accordance with new international standards and demands, mastering not only specialized knowledge, but also their reflection, adaptation to complex dynamic conditions of modern reality.

In this context of European experience of pre-school specialists' training is highlighted. The complex character of the qualitative study of the problem of preschool teachers' training in Western Europe, the search of the effective mechanism of fulfilling the comparative analysis of some pedagogical phenomena and the development of functional modernized model of pre-school teachers' training in Ukraine using European experience, stress on the necessity for justification of methodological approaches to the problem of preschool teachers' training in Western Europe. Several groups of the approaches are distinguished. They are as follows:

1. Basic approaches ensuring the quality of fulfilling the research tasks from the point of view of justifying the methodology and methods of comparative pedagogical research – dialectical, system-integrated, system-historical, synergic.

2. Paradigmatic of group approaches – cultural, axiological, paradigm, competence and acmeological, which are based on the concepts and theories determining the processes of development, reforming and modernization of higher education in society.

3. Instrumental approaches – comparative, hermeneutic, parametric, interval, thesaurus and narrative.

The analysis of the approaches of exploring the process of preschool teachers' training in western Europe at the present stage of development of the theory of comparative studies shows a wide variety of methodological approaches characterized by reasonableness and adequacy, high degree of consistency, which are important factors affecting the results of research work and allowing to get the most complete and objective information about the subject of study.

Key words: *research methodology, preschool teachers, professional training, paradigm, holistic approach to the analyses of scientific phenomena.*

УДК 371. 134+372+004

Ростислав Моцик, Людмила Моцик
Rostyslav Motsyk, Liudmyla Motsyk

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ ТА ЙОГО ЕФЕКТИВНІСТЬ

EUROPEAN EXPERIENCE OF USING DISTANCE LEARNING IN EDUCATION AND ITS EFFECTIVENESS

У статті розглядаються особливості використання дистанційного навчання в освіті та його ефективність в європейських країнах. Розкриваються переваги та недоліки використання дистанційного навчання у навчальному процесі.

Ключові слова: *інформатика, дистанційне навчання, комп'ютер, комп'ютерні пристрої, інновації, програмне забезпечення.*

Проблему дистанційного навчання досліджують багато науковців, зокрема в управлінні освітою (В. Кремень, В. Луговий, С. Сисоєва та ін.); наукове забезпечення дистанційного навчання, проблеми та напрями досліджень цієї галузі (В. Биков, О. Довгялло, Ю. Дорошенко, М. Жалдак та ін.); організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти за кордоном та в Україні, підходи до їх реалізації (Г. Атанов, Р. Гуревич, П. Дмитренко, В. Олійник, Ю. Пасічник, О. Собаєва, П. Таланчук, М. Танась, В. Шейко та ін.); психолого-педагогічні аспекти та технології створення дистанційного навчального курсу (Г. Балл, В. Кухаренко, О. Рибалко, О. Муковіз, О. Сорока та ін.); перспективи дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України та за рубежем (Г. Козлакова, К. Корсак, П. Стефаненко та ін.); моделювання та прогнозування його розвитку (В. Гондюл та ін.), контроль знань та їх оцінювання (І. Булах, В. Гондюл, О. Григорова, В. Дейнеко, О. Петращук); дистанційне навчання іноземних мов (В. Жулкевська, Н. Муліна, В. Свиридюк, П. Сердюков, О. Сорока); розробка засобів інформаційних технологій навчання (П. Асоянц, О. Гон, В. Дейнеко, Є. Полат, П. Сердюков, Г. Чекаль та ін.); маркетинг дистанційного навчання (В. Олійник, П. Стефаненко, Т. Григорчук та ін.).

Мета статті – проаналізувати особливості використання дистанційного навчання в освіті та його ефективність у європейських країнах. Розкриваються переваги та недоліки використання дистанційного навчання в навчальному процесі.

© *Ростислав Моцик, Людмила Моцик, 2016*